T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2017 / 68
KARAR NO : 2017 / 117
KARAR TR : 20.02.2017

ÖZET : 2942 sayılı Yasanın 12. maddesi gereğince mücavir alan kamulaştırması kapsamındaki taşınmaz için tazminat istemine ilişkin davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerekti hk.

K A R A R

Davacılar : 1 - E.K.
2 - M.K.
3 - İ.K.
4 - İ.H.K.
5 - S.Ç.
6 - F.K.
7 - A.A.
8 - M.K.
Vekilleri : Av. F.Ç.
Davalı : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

O L A Y : Davacılar vekili, dava dilekçesinde özetle; Birecik Barajı ve HES nedeniyle çevrenin sosyal, ekonomik ve yerleşme düzeninin bozulduğu, Şanlıurfa İli, Halfeti İlçesi, Çekem Mahallesi 84 ada, 65 parsel sayılı taşınmazın sahibi olan davacıların, dava konusu taşınmazı fiilen kullanma imkânı kalmadığından bahisle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 12. maddesi uyarınca sözkonusu taşınmazın kamulaştırılması ve 1.000,00 TL tazminata dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tahsilini talep ve dava ederek, idari yargı yerinde dava açmıştır.

ŞANLIURFA 2. İDARE MAHKEMESİ: 02.06.2016 gün ve E:2016/463, K:2016/733 sayı ile "2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 14. maddesinin 3. bendinde; dava görev ve yetki, idari merci tecavüzü, ehliyet, idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı, süre aşımı, husumet ve 3 ve 5. maddelere uygun olup olmadıkları yönünden sırasıyla inceleneceği; aynı yasanın 15. maddesinin 1/a bendinde ise; adli yargının görevli olduğu konularda açılan davaların görev yönünden reddine karar verileceği belirtilmiştir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesinde ; "(…) Baraj inşası için yapılan kamulaştırmalar sonunda kamulaştırma sahasına mücavir taşınmaz mallar, çevrenin sosyal, ekonomik veya yerleşme düzeninin bozulması, ekonomik veya sosyal yönden yararlanılmasının mümkün olmaması hallerinde, sahiplerinin yazılı başvurusu üzerine kamulaştırmaya tabi tutulur. (…) Bu maddenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar adli yargıda çözümlenir." Hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Şanlıurfa İli, Halfeti İlçesi, Çekem Mahallesi 84 ada, 65 parsel sayılı taşınmazın sahibi olan davacılar tarafından, Birecik Barajı ve HES nedeniyle çevrenin sosyal, ekonomik ve yerleşme düzenin bozulduğu, dava konusu taşınmazdan yaralanma imkanlarının kalmadığından bahisle sözkonusu taşınmazın kamulaştırılması ve taşınmazı fiilen kullanma imkanının kalmadığı gerekçesiyle 1.000,00 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmakta ise de; 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesinde; anılan maddenin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünün adli yargının görev alanına girdiği hüküm altına alındığından, davanın görüm ve çözümünde adli yargı mercilerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır" şeklindeki gerekçeyle davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, taraflarca yasa yoluna başvurulmadığından 16/07/2016 tarihinde karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

HALFETİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 07.09.2016 gün ve E:2016/221, K:2016/284 sayı ile "davanın, davacıların taşınmazının, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2010 günlü, E:2010/5-662, K:2010/651 sayılı kararında "hukuki el atma" olarak nitelendirilen, İSKİ İçme suyu Havzaları Yönetmeliği uyarınca imar planındaki belirleme sebebiyle mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamadan kaynaklanan tazminat talebiyle açıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dava dilekçesinde ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında, mülkiyet hakkına getirildiği söylenen kısıtlamanın, taşınmazın malikleri yönünden zarar doğurucu sonuçlarının olabileceğinde kuşku yoktur. Ancak bu sonuç ya da sonuçlar, genel ve düzenleyici nitelikte bir idari işlem olan imar planında taşınmaza yönelik belirlemeden, bu planda öngörülen kamulaştırma programlarının zamanında yapılmamasından ve imar uygulamalarından; başka anlatımla da, idari işlemlerden ve davalı idarelerin imar planı gereği yapılması gereken kamulaştırmalar konusundaki hareketsizliği şeklinde ortaya çıkan idari eylemlerden kaynaklanmaktadır.

İdari işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin ise, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun

12 ve 13 üncü maddeleri uyarınca, İdari Yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan yasa hükümlerinin gereğidir.

Bu bakımdan, hukuka uygunluklarının denetimi ve zarar doğurucu sonuçlarının giderilmesi İdari Yargı'nın görev alanında bulunan idari işlem ve eylemlerin hukuk düzeninde yaratmış oldukları etki ve sonuçların, "hukuki el atma" olarak nitelendirilmesine ve bu olumsuz sonuçlarla ilgili tazminat taleplerinin adli yargı yerlerinde açılacak tazminat davalarına konu edilmelerine, hukuken olanak bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, davanın taşınmazın bedelinin tazminat olarak hüküm altına alınması istemine ilişkin kısmının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin l'inci fikrasının (b) bendinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları," hükmü gereğince idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Nitekim 11.06.2013 günlü, 28674 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6487 sayılı Kanun'un 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun geçici 6'ncı maddesinde değişiklik yapan 21'inci maddesinde "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmi kuramlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulanmasıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmazlar hakkında, 03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemler tamamlandıktan sonra idari yargıda dava açılabilir." hükmüne yer verilmek suretiyle "hukuki el atma" olarak nitelendirilen, imar planındaki belirleme sebebiyle mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamadan kaynaklanan tazminat davalarının görüm ve çözümünde İdari Yargı yerinin görevli olduğu belirtilmiştir.

Tüm bunlar dışında Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığının 03.02.2014 tarihli 2013/1880 Esas-2014/85 Karar sayılı ilamında yine aynı tarihli 2013/1885 Esas -2014/89 Karar sayılı ilamında ve buna benzer birçok kararında dava konusu uyuşmazlıkla ilgili görevli yargı yerinin idari yargı olduğu belirtilmiştir.

Davacı vekili tarafından Şanlıurfa İdare Mahkemesinin 2016/463 Esas sayılı dosyasıyla tam yargı davası açılmış olup Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesi tarafından görevsizlik kararı verilmiş ve karar kesinleşmiştir.

Tüm dosya kapsamından dava konusu taşınmazın kısmen Su Kirliliği Koruma Yönetmeliğinin 17 maddesi uyarınca mutlak koruma alanında kısmen de yine aynı yönetmeliğin 18 maddesi uyarınca kısa mesafeli koruma alanında kaldığı, ancak taşınmaza davalı idarece fiilen el atılmadığı, davacılar tarafından aynı taşınmazlara ilişkin daha önce Kamulaştırma Kanununun 12/5 maddesine dayanan mücavir alanda kamulaştırma davası açıldığı ve mahkememiz tarafından taşınmazda değer düşüklüğü olduğu kabul edilerek tazminata hükmedildiği ve bu kararın kesinleştiği, davacının mevcut açtığı davanın mücavir alanda kamulaştırma davası olmadığı Su Kirliliği Yönetmeliğinden kaynaklı kısıtlamalara dayanan hukuki el atmadan kaynaklı tazminat davası olduğu anlaşılmış, yukarıda izah edilen gerekçelerle buna ilişkin yargılamayı yapmakla görevli yargı yerinin idari yargı olduğu" gerekçesiyle HMK'nın 114/1-b maddesinin atfiyla 115/2 maddesi uyarınca Davanın Usulden Reddine karar vermiş, karar taraflarca temyiz edilmeyerek 15/11/2016 tarihinde kesinleşmiştir.

Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi 04/01/2017 tarih ve 2016/221 esas sayılı üst yazısı ile görev uyuşmazlığının giderilmesi için mahkememize başvurmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 20.2.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasa koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Asliye Hukuk Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacaktır. Sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıların Birecik Barajı kıyısındaki taşınmazının adı geçen baraj ve HES inşaatı nedeniyle ekonomik değeri kalmadığından, 2942 sayılı yasanın 12. maddesi gereğince mücavir alan kamulaştırması kapsamında taşınmaz

bedelinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun "Kısmen kamulaştırma" başlıklı 12. maddesinin altıncı fıkrasında," Baraj inşası için yapılan kamulaştırmalar sonunda kamulaştırma sahasına mücavir taşınmaz mallar, çevrenin sosyal, ekonomik veya yerleşme düzeninin bozulması, ekonomik veya sosyal yönden yararlanılmasının mümkün olmaması hallerinde, sahiplerinin yazılı başvurusu üzerine kamulaştırmaya tabi tutulur" aynı maddenin son fıkrasında "Bu maddenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar adli yargıda çözümlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesinin sayılı kararında değinilen 11.06.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6487 sayılı yasanın 21. maddesi ile Kamulaştırma Kanununun geçici 6. maddesinde yapılan değişikliğin 20/08/2016 tarih ve 6745 sayılı Yasanın 34. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığı, söz konusu madde ile 2942 sayılı Yasanın 41 nci maddesinden sonra gelen ek madde 1' de yapılan düzenlemede "tasarrufu hukuken kısıtlanan" ibaresinin eklendiği "ilgili kanunların uygulamasıyla tasarrufu kısıtlanan" ibaresine ise yer verilmediği görülmüştür. Dava konusu taşınmazın uygulama imar planı ile umumi hizmete veya resmi kuruma ayrıldığına dair bir iddia ve savunma da bulunmamaktadır. Bu sebeplerle görev uyuşmazlığının 2942 sayılı Yasanın 12 nci maddesi göz önünde tutularak giderilmesi gerekmektedir.

Dava dosyalarının incelenmesinden, yapımı tamamlanan Birecik Barajına mücavir davacılara ait taşınmazın ekonomik değerini yitirdiği, taşınmazın kamulaştırılması için davalı kuruma müracaatta bulunulduğu halde kamulaştırma işleminin gerçekleştirilmediği ileri sürülerek, taşınmaz değerinin 2942 sayılı Yasa 12 nci maddesi ve mücavir alan mevzuatı gereğince idareden tahsilinin dava konusu edildiği anlaşılmaktadır. Olayda 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 12 nci maddesinin son fıkrasının açık hükmü karşısında adli yargı yerinin görevli olduğu tartışmasızdır.

Benzer olayda verilen Mahkememizin E:2005/18, K:2005/66 sayılı ilamı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesinin 07.09.2016 gün ve E:2016/221, K:2016/284 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenleHalfeti Asliye Hukuk Mahkemesinin 07.09.2016 gün ve E:2016/221, K:2016/284 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 20.02.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
NECİPOĞLU	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN